

SỐ CHUYÊN ĐỀ NGHIÊN CỨU VỀ CHỢ Ở VIỆT NAM

Nghiên cứu về chợ dưới góc độ Dân tộc học/Nhân học là chủ đề vốn được quan tâm ở Việt Nam, vì chợ không chỉ là nơi trao đổi, mua bán mà còn hàm chứa nhiều khía cạnh xã hội và văn hóa. Trong khoảng thời gian từ thập kỷ 70 đến 90 của thế kỷ XX, nhiều công trình nghiên cứu về chợ truyền thống ở Việt Nam, đặc biệt là tại vùng người Kinh (Việt) đã ra đời. Bằng tiếp cận Dân tộc học và tiếp cận liên ngành, các nhà nghiên cứu đã có nhiều phát hiện khoa học có giá trị, nhất là lý giải mối quan hệ của chợ làng với kết cấu kinh tế và xã hội tiểu nông; mối quan hệ của hoạt động buôn bán với ý thức hệ Nho giáo và phân tầng xã hội; vai trò thực tế của người phụ nữ tiểu thương trong đời sống gia đình và cộng đồng...

Tuy nhiên, các nghiên cứu ấy hầu hết dành cho việc soi chiếu thời kỳ lịch sử đã qua, tức giai đoạn trước Cách mạng tháng Tám năm 1945. Trong khi đó, sức sống và sự năng động của việc buôn bán ngoài quốc doanh ở thời bao cấp lại chưa được các nhà khoa học đương đại quan tâm. Ngay cả khi thực hiện công cuộc Đổi mới, với sự hồi sinh và phát triển mạnh mẽ của chợ truyền thống, việc xem xét đối tượng nghiên cứu này của các nhà Dân tộc học/Nhân học ở Việt Nam cũng chưa xứng tầm.

Trong bối cảnh ấy, Viện Nhân học xã hội thuộc Viện Max Planck (Cộng hòa Liên bang Đức) đã hợp tác với Viện Dân tộc học thực hiện Dự án: “*Chợ và những người buôn bán nhỏ trong nền kinh tế chuyển đổi ở Việt Nam*”, do TS. Kirten W. Endres chủ trì, được thực hiện từ năm 2012 đến năm 2013. Nghiên cứu đã được tiến hành trên cả địa bàn đồng bằng và miền núi, ở nông thôn và thành thị, nội địa và biên giới, tại một số địa phương của miền Bắc Việt Nam. Số chuyên đề này phản ánh một phần kết quả của nhóm nghiên cứu. Ngoài ra, số chuyên đề cũng đăng tải một số bài viết của các tác giả ở trong nước và quốc tế khác, có quan tâm đến vấn đề chợ cũng như nền kinh tế thị trường tại Việt Nam.

Tạp chí Dân tộc học trân trọng giới thiệu với bạn đọc số chuyên đề này và mong nhận được ý kiến đóng góp để Tạp chí tổ chức các số chuyên đề sau được tốt hơn.